

Sopater [1]

Grammatico:

Nome:	Sopater [1]
Greco Nome:	Σώπατρος
Perseus:	
Wikipedia:	https://en.wikipedia.org/wiki/Sopater_of_Apamea
Pauly-Wissowa:	
BNP:	
BNJ:	
FGrHist IV:	
FGrHist V:	
Luogo di provenienza:	Apamea
Data:	4 ^o sec. d. C.

Biografia:

Sopatro di Apamea fu sofista e filosofo secondo la *Suda* (σ 845), che lo ricorda come successore di Plotino dopo Porfirio e Giamblico. Fu il più importante filosofo neoplatonico del suo tempo (*Sud.* π 1811; cfr. anche Eunap. *VS.* 5 1, 5 e 6, 2 Giangrande = 5.5 e 6.7-18.31 Goulet; Iul. *epist.* 98, 401b-c; Soz. 1, 5, 1-5, cfr. Jones – Martindale – Morris 1971, p. 846; Goulet 2014, pp. 568-570). Assai vicino a Costantino, partecipò come τελεστής alla fondazione di Costantinopoli (Lyd. *Mens.* 4, 2), ma fu poi condannato a morte dallo stesso imperatore in seguito a una congiura di corte ordita da Ablabio (Eunap. *VS.* 6, 2-3 Giangrande = 6,9 Goulet; Zos. 40, 3; cfr. Soz. 1, 5, 1-5 e *Sud.* σ 845; sulle diverse versioni cfr. Baldini 1995, pp. 265-286; Goulet 2014, pp. 569-570). Ebbe un figlio con lo stesso nome, corrispondente di Libanio, con cui non va confuso (Jones – Martindale – Morris 1971, p. 846 cfr. Seeck 1906, p. 279) La *Suda* ne ricorda una sola opera, Περὶ προνοίας καὶ τῶν παρὰ τὴν ἀξίαν εὐπραγούντων ἢ δυσπραγούντων, ma è generalmente riconosciuto che egli sia anche l'autore di una raccolta di *Estratti vari* (ἐκλογαὶ διάφοροι), ascritta da Fozio (*Bibl.* cod. 161) a "Sopatro sofista". L'attribuzione all'erudito di Apamea si fonda su un'ipotesi di Focke 1911, p. 57, che, per quanto discussa (Orth 1928, pp. 62-68), sembra però fondata ed è perlopiù accolta dalla critica (Glöckner 1927, 1002; Henry 1938, pp. 291-293, cfr. Henry 1960, p. 123; Braccini 2016, *ad Phot. Bibl.* cod. 161). Stando al sommario redatto da Fozio, quest'opera doveva attingere ai più diversi campi della conoscenza antica e risultava "di grande utilità per i lettori" (*Bibl.* cod. 161, 105a, 5-6), fornendo non solo numerosi spunti per la virtù e la καλοκάγαθία ma anche un contributo non insignificante per "la pratica e l'insegnamento della retorica", come l'autore sosteneva nel proemio (*Bibl.* cod. 161, 105a, 9-13). Composto in uno stile variegato, il lavoro di Sopatro era comunque dominato da una chiarezza pervasiva (*Bibl.* cod. 161, 105a, 13-14). Non pochi degli scritti escerpiti da Sopatro pertengono all'ambito dell'erudizione e della grammatica: nel libro primo, il trattato *Sulla pittura* di Giuba di Mauritania (=> Iubas [1]); nel libro secondo, le *Epitomi* di Panfila (<=); nel libro terzo, la *Materia di genere vario* di Favorino (<=); nel libro quarto, le *Note miscellanee* di Aristosseno (<=) e la *Storia del teatro* di Rufo (=>

Rufus [3]); nel libro quinto e sesto, la *Storia della musica* di Rufo (=> Rufus [3]); nel libro undicesimo, il libro *Sugli animali* di Aristofane di Bisanzio (<=) e la *Storia del teatro* di Giuba (=> Iubas [1]); nel libro dodicesimo, lo scritto *Sul Museo di Alessandria* di Aristonico (<=; cfr. Montana 2015, pp. 170-171; Braccini 2016, *ad loc.*) e diverse *Costituzioni* di Aristotele (=> Aristoteles [1]).

Non vi sono indizi più concreti per identificare in questo autore il Sopatro menzionato negli scolî iliadici (=> Sopater [3]; ma cfr. anche Sopater [2]).

Bibliografia:

Studi:

O. Seeck, *Die Briefe des Libanius zeitlich geordnet*, Leipzig 1906, p. 279

F. Focke, *Quaestiones Plutarcae de Vitarum parallelarum textus historia*, Diss. Münster 1911, pp. 57-69.

S. Glöckner, *Sopatros* (n. 10), in A. Pauly, *Paulys Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft*, neue Bearbeitung begonnen von G. Wissowa, unter Mitwirkung zahlreicher Fachgenossen hrsg. von W. Kroll, K. Mittelhaus, K. Ziegler, Stuttgart 1893-1959, 3 A 1 (1927), 1002-1006.

O. Seeck, *Sopatros* (n. 11), in A. Pauly, *Paulys Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft*, neue Bearbeitung begonnen von G. Wissowa, unter Mitwirkung zahlreicher Fachgenossen hrsg. von W. Kroll, K. Mittelhaus, K. Ziegler, Stuttgart 1893-1959, 3 A 1 (1927), 1006-1007.

E. Orth, *Photiana* ('Rhetorische Forschungen' 1), Leipzig 1928, pp. 62-68.

R. Henry, *Remarques à propos des codices 161 et 239 de Photius*, «AC» 7 (1938), pp. 291-293.

K. Gerth, *Zweite Sophistik* in A. Pauly, *Paulys Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft*, neue Bearbeitung begonnen von G. Wissowa, unter Mitwirkung zahlreicher Fachgenossen hrsg. von W. Kroll, K. Mittelhaus, K. Ziegler, Stuttgart 1893-1959, Suppl. VIII (1956), nr. 252, col. 768.

A.H. M. Jones – J.R. Martindale – J. Morris, *Sopater* (n. 1), in *The Prosopography of the Later Roman Empire*, 1, Cambridge 1971, p. 846.

A.H. M. Jones – J.R. Martindale – J. Morris, *Sopater* (n. 2), in *The Prosopography of the Later Roman Empire*, 1, Cambridge 1971, p. 846.

Photius, *Bibliothèque*, texte établi et traduit par R. Henry ('Collection byzantine'), 1-8, Paris 1959-1977, 2, 1960, p. 123.

R.J. Penella, *Greek philosophers and sophists in the Fourth century A.D. Studies in Eunapius of Sardis*, Leeds 1990, pp. 49-53 (e p. 34 n. 81).

A. Baldini, *Il filosofo Sopatro e la versione pagana della conversione di Costantino*, «Simbolos» 1 (1995), pp. 265-286.

Eunape de Sardes, *Vies de philosophes et de sophistes*, 2 voll., Paris 2014.

F. Montana, *Hellenistic Scholarship*, in *Brill's Companion to Ancient Greek Scholarship*, ed. by F. Montanari, S. Matthaios, A. Rengakos, 1-2, Leiden-Boston 2015, 1, pp. 60-183, specialmente pp. 170-171.

Fozio, *Biblioteca*, introd. di L. Canfora, a c. di N. Bianchi e C. Schiano, Pisa 2016 (il cod. 161 a c.

di T. Braccini).

Fonte 1: Eunap. VS. 5, 1, 4–5 Giangrande

Fonte - Autore: Eunap.

Fonte - Titolo: VS.

Fonte - Locus: 5, 1, 4–5 Giangrande

Edizione:

Edizione alternative:

Data della fonte:

Argomento: Sophists (Greek philosophy)--Biography.

Opera del grammatico - Titolo:

Opera del grammatico - Locus:

Lingua: Greek

δικαιοσύνην δὲ ἀσκήσας, εὐηχοῖας ἔτυχε (sc. Ἰάμβλιχος) θεῶν τοσαύτης, ὥστε πλῆθος μὲν ἦσαν οἱ ὀμιλοῦντες, πανταχόθεν δὲ ἐφοίτων οἱ παιδείας ἐπιθυμοῦντες· ἦν δὲ ἐν αὐτοῖς τὸ κάλλιστον δύσκριτον. Σώπατρος γὰρ ἦν ὁ ἐκ Συρίας, ἀνὴρ εἰπεῖν τε καὶ γράψαι δεινότατος [...].

Fonte 2: Eunap. VS. 6, 2, 1–4. 7–12. 6, 3, 7–1 Giangrande3

Fonte - Autore: Eunap.

Fonte - Titolo: VS.

Fonte - Locus: 6, 2, 1–4. 7–12. 6, 3, 7–13 Giangrande

Edizione:

Edizione alternative:

Data della fonte:

Argomento: Sophists (Greek philosophy)--Biography

Opera del grammatico - Titolo:

Opera del grammatico - Locus:

Lingua: Greek

Ἰαμβλίχου δὲ καταλιπόντος τὸ ἀνθρώπειον, ἄλλοι μὲν ἀλλαγὴν διεσπάρησαν, καὶ οὐδεὶς ἦν ἔξω φήμης καὶ ἄγνωστος. Σώπατρος δὲ ὁ πάντων δεινότερος, διὰ τε φύσεως ὕψος καὶ ψυχῆς μέγεθος, οὐκ ἐνεγκῶν τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ὀμιλεῖν, ἐπὶ τὰς βασιλικὰς αὐλὰς ἔδραμεν ὀξύς, ὡς τὴν Κωνσταντίνου πρόφασιν τε καὶ φορὰν τυραννήσων καὶ μεταστῆσων τῷ λόγῳ. καὶ ἐς τοσοῦτόν γε ἐξίκετο σοφίας καὶ δυνάμεως, ὡς ὁ μὲν βασιλεὺς ἐαλῶκει τε ὑπ' αὐτῷ, καὶ δημοσίᾳ σύνεδρον εἶχεν, εἰς τὸν δεξιὸν καθίζων τόπον, ὃ καὶ ἀκούσαι καὶ ἰδεῖν ἄπιστον. οἱ δὲ παραδυναστεύοντες ῥηγνύμενοι τῷ φθόνῳ πρὸς βασιλείαν ἄρτι φιλοσοφεῖν μεταμανθάνουσαν, τὸν Κερκώπων ἐπετήρουν καιρόν (οὐ τὸν Ἡρακλέα καθεδύοντα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἄλογον ἐγρηγορυῖαν Τύχην [lacunam suspicav. Huet Boissonade]) καὶ συλλόγους τε λαθραῖους ἐποιοῦντο, καὶ οὐκ ἔστι καθ' ὃ τι μέρος τῆς κακοδαίμονος ἐπιβουλῆς ἡμέλουν. ὥσπερ οὖν ὅτε (ὅτε Vollebregt.; ὁ A; del. Boissonade Gouet) ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ καὶ μεγάλου Σωκράτους [...] οὕτω καὶ τότε συνορᾶν ἐξῆν τὸ κατὰ Σώπατρον ἐπιβούλευμα. ἢ μὲν γὰρ Κωνσταντινούπολις, τὸ ἀρχαῖον Βυζάντιον, κατὰ μὲν τοὺς παλαιούς χρόνους Ἀθηναίους παρεῖχε τὴν σιτοπομπίαν, καὶ περιττὸν ἦν τὸ ἐκεῖθεν ἀγώγιμον· ἐν δὲ τοῖς καθ' ἡμᾶς καιροῖς, οὐδὲ τὸ ἀπ' Αἰγύπτου πλῆθος τῶν ὀλκᾶδων, οὐδὲ τὸ ἐξ Ἀσίας ἀπάσης, Συρίας τε καὶ Φοινίκης καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν

συμφερόμενον πλήθος σίτου, κατὰ ἀπαγωγὴν φόρου, ἐμπλήσαι καὶ κορέσαι τὸν μεθύοντα δύναται δῆμον, ὃν Κωνσταντῖνος, τὰς ἄλλας χηρῶσας πόλεις ἀνθρώπων, εἰς τὸ Βυζάντιον μετέστησε, καὶ πρὸς τοὺς ἐν τοῖς θεάτροις κρότους παραβλυζόντων κραιπάλης ἀνθρώπων ἑαυτῷ συνεστήσατο, σφαλλομένων ἀνθρώπων ἀγαπήσας ἐγκώμια καὶ μνήμην ὀνόματος, τῶν μόλις ὑπὸ εὐθειας φθειρομένων τοῦνομα· συμβέβηκε δὲ καὶ τῇ θέσει τοῦ Βυζαντίου μηδὲ εἰς πλοῦν ἀρμόζειν τῶν καταφερομένων πλοίων, ἂν μὴ καταπνεύσῃ νότος ἀκραῆς καὶ ἄμικτος. καὶ τότε δὴ τοῦ πολλακίς συμβαίνοντος κατὰ τὴν ὥρῶν φύσιν συμβάντος, ὃ τε δῆμος ὑπὸ λιμοῦ παρεθέντες συνήεσαν εἰς τὸ θέατρον, καὶ σπάνις ἦν τοῦ μεθύοντος ἐπαίνου, καὶ τὸν βασιλέα κατεῖχεν ἀθυμία. καὶ οἱ πάλαι βασκαίνοντες, εὐρηκῆναι καιρὸν ἡγούμενοι κάλλιστον, “ἀλλὰ Σῶπατρός γε”, ἔφασαν “ὁ παρὰ σοῦ τιμώμενος κατέδησε τοὺς ἀνέμους δι’ ὑπερβολὴν σοφίας, ἦν καὶ αὐτὸς ἐπαινεῖς, καὶ δι’ ἣν ἔτι τοῖς βασιλείοις ἐγκάθηται θρόνος”. καὶ ὁ Κωνσταντῖνος ταῦτα ἀκούσας καὶ συμπεισθεὶς, κατακοπήναι κελεύει τὸν ἄνδρα, καὶ ἐγένετο διὰ τοὺς βασκαίνοντας ταῦτα θάττον ἢ ἐλέγετο. ὁ δὲ τῶν κακῶν ἀπάντων αἴτιος ἦν Ἀβλάβιος, ἑπαρχος μὲν τῆς βασιλικῆς αὐλῆς, ὑπὸ Σωπάτρου δὲ παρευδοκιμούμενος ἀπήγγετο. [...] καὶ τοσοῦτον ἐγένετο παίγνιον τῆς εἰς ἅπαντα νεωτεριζούσης Τύχης, ὥστε οὕτω πλεῖον ἐδύνατο τοῦ βασιλεύοντος, ὥστε καὶ Σῶπατρον ἀπέκτεινεν, αἰτίαν ἐπενεγκῶν τῆς Σωκρατικῆς εὐθεστέραν, ὥσπερ ἀτάκτῳ δῆμῳ τῷ τότε βασιλεύοντι ‘χρῶμενος’ (add. **Wytttenbach**). Κωνσταντῖνος μὲν οὖν καὶ Ἀβλάβιον τιμῶν ἐκολάζετο, καὶ ὅπως γε ἐτελεύτα ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου γέγραπται. Ἀβλαβίῳ δὲ τὸν παῖδα κατέλιπε Κωνσταντῖνον, συμβασιλεύσαντα μὲν αὐτῷ, διαδεξάμενον δὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ πατρὸς σὺν Κωνσταντίνῳ καὶ Κώνσταντι τοῖς ἀδελφοῖς. ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὸν θειότατον Ἰουλιανὸν ἀκριβέστερον ταῦτα εἴρηται. διαδεξάμενος δὲ ὁ Κωνσταντῖνος τὴν βασιλείαν καὶ κληρωθεὶς ὅσα γε ἐκληρώθη, ταῦτα δὲ ἦν τὰ ἐξ Ἰλλυριῶν εἰς τὴν ἑφάν καθήκοντα, τὸν μὲν Ἀβλάβιον αὐτίκα παραλύει τῆς ἀρχῆς, ἄλλο δὲ περὶ αὐτὸν ἐταιρικὸν συνέστησε. καὶ ὁ μὲν Ἀβλάβιος τὰ περὶ Βιθυνίαν χωρὶά πάλαι παρεσκευασμένος (Cobet; παρεσκευασμένα A), βασιλικῶς τε καταφυγὰς καὶ ῥαθυμίας ἔχοντα, διέτριβεν ἐν ἀφθόνοις, πάντων ἀνθρώπων θαυμαζόντων ὅτι βασιλεύειν οὐ βούλεται. ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ἐγγύθεν ἐκ τῆς τοῦ πατρὸς πόλεως ξιφηφόρους τινὰς ἐπ’ αὐτὸν ἐκπέμψας οὐκ ὀλίγους, τοῖς μὲν πρώτοις ἐκέλευσεν ἀποδιδόναι γράμματα. καὶ προσεκύνησάν γε αὐτόν, ὥσπερ νομίζουσιν Ῥωμαῖοι βασιλέα προσκυνεῖν, οἱ τὰ γράμματα ἐγχειρίζοντες· καὶ ὅς μάλα σοβαρῶς δεξάμενος τὰ γράμματα καὶ παντὸς ἀπολυθεὶς φόβου, τὴν τε ἀλουργίδα τοὺς ἐλθόντας ἀπῆτει, βαρύτερος ἤδη γινόμενος, καὶ φοβερόν ἦν τοῖς ὀρωμένοις. οἱ δὲ ἔφασαν πρὸς αὐτόν, αὐτοὶ μὲν τὰ γράμματα κομίζειν, πρὸ θυρῶν δὲ εἶναι τοὺς ταῦτα πεπιστευμένους. καὶ ὁ μὲν ἐκείνους ἐκάλει μέγα φρονῶν καὶ τῇ γνώμῃ διηρμένος· οἱ δὲ συγχωρηθέντες εἰσελθεῖν πλήθός τε ἦσαν καὶ ξιφηφόροι πάντες, καὶ ἀντὶ τῆς ἀλουργίδος ἐπήγον αὐτῷ στὸν πορφύρεον θάνατον, κρεουργηδόν, ὥσπερ τι τῶν ἐν ταῖς εὐωχίαις ζῶον, κατακόψαντες. καὶ ταῦτα (ταύτην Cobet) ἔτισε Σωπάτρῳ δίκην ὁ πάντα εὐδαίμων Ἀβλάβιος.

Fonte 3: Iul. *epist.* 98, 401b–c

Fonte - Autore: Iul.
Fonte - Titolo: *epist.*
Fonte - Locus: 98, 401b–c
Edizione:
Edizione alternative:
Data della fonte:

Argomento: biography

Opera del grammatico - Titolo:

Opera del grammatico - Locus:

Lingua: Greek

Ἰαμβλίου τοῦ θειοτάτου τὸ θρέμμα Σώπατρος ἐγένετο τούτου κηδεστής † ἐξ ὄσου †.

Fonte 4:^o[Iul.] *epist.* 182, 446b

Fonte - Autore: [Iul.]

Fonte - Titolo: *epist.*

Fonte - Locus: 182, 446b

Edizione:

Edizione alternative:

Data della fonte:

Argomento: biography

Opera del grammatico - Titolo:

Opera del grammatico - Locus:

Lingua: Greek

Ἰουλιανὸς Σω[σι]πάτρῳ. (Σωσιπάτρῳ cod., revera Σωπάτρῳ: cf. 184, 417d et 185, 439b–c).

Fonte 5:^o[Iul.] *epist.* 184, 417d

Fonte - Autore: [Iul.]

Fonte - Titolo: *epist.*

Fonte - Locus: 184, 417d

Edizione:

Edizione alternative:

Data della fonte:

Argomento: biography

Opera del grammatico - Titolo:

Opera del grammatico - Locus:

Lingua: Greek

μετὰ ταῦτα ἐπρέσβευσεν ὡς ἡμᾶς ὁ καλὸς Σώπατρος: [...].

Fonte 6:^o[Iul.] *epist.* 184, 418a

Fonte - Autore: [Iul.]

Fonte - Titolo: *epist.*

Fonte - Locus: 184, 418a

Edizione:

Edizione alternative:

Data della fonte:

Argomento: biography

Opera del grammatico - Titolo:

Opera del grammatico - Locus:

Lingua: Greek

καὶ δὴ καὶ ἀντέγραφον εὐθύς, οὐ πρὸς σε (sc. Ἰάμβλιχον) μόνον, ἀλλὰ γὰρ καὶ πρὸς τὸν ἱερόν Σώπατρον, τὸν ἐκείνου παῖδα [...].

Fonte 7:^o[Iul.] *epist.* 185, 439b–c

Fonte - Autore: [Iul.]

Fonte - Titolo: *epist.*

Fonte - Locus: 185, 439b–c

Edizione:

Edizione alternative:

Data della fonte:

Argomento: biography

Opera del grammatico - Titolo:

Opera del grammatico - Locus:

Lingua: Greek

καίτοι σὺ (sc. Ἰάμβλιχος) μὲν τὴν Ἑῶαν ὄλην ἐμέ τε καὶ τὸν ἐταῖρον Σώπατρον εἰς τὴν Θράκην μετενηνοχέαι προσπαίζεις [...].

Fonte 8:^oLyd. *Mens.* 4, 2

Fonte - Autore: Lyd.

Fonte - Titolo: *Mens.*

Fonte - Locus: 4, 2

Edizione:

Edizione alternative:

Data della fonte:

Argomento: biographical source

Opera del grammatico - Titolo:

Opera del grammatico - Locus:

Lingua: Greek

ὁ δὲ Πραιτέξτατος ὁ ἱεροφάντης, ὁ Σωπάτρω τε τῷ τελεστή καὶ Κωνσταντίνω τῷ αὐτοκράτῳ συλλαβῶν ἐπὶ τῷ πολισμῷ τῆς εὐδαίμονος ταύτης πόλεως, δύναμιν αὐτὸν εἶναι τινα βούλεται ἐφ' ἑκατέρας Ἄρκτου τεταγμένην καὶ τὰς θειοτέρας ψυχὰς ἐπὶ τὸν σεληνιακὸν χορὸν ἀποπέμπειν.

ADD HERE THE NEW SOURCE

Fonte 9:^oSoz. 1, 5, 1–5

Fonte - Autore: Soz.

Fonte - Titolo:

Fonte - Locus: 1, 5, 1–5

Edizione:

Edizione alternative:

Data della fonte:

Argomento: Church history--Primitive and early church, ca. 30-600;
biographical source

Opera del grammatico - Titolo:

Opera del grammatico - Locus:

Lingua: Greek

οὐκ ἀγνοῶ δέ, ὡς Ἕλληνας λέγουσι Κωνσταντῖνον ἀνελόντα τινὰς τῶν ἐγγυτάτω γένους καὶ τῷ θανάτῳ Κρίσπου τοῦ ἑαυτοῦ παιδὸς συμπράξαντα μεταμεληθῆναι καὶ περὶ καθαρμοῦ κοινώσασθαι Σωπάτρῳ τῷ φιλοσόφῳ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ προεστῶτι τῆς Πλωτίνου διαδοχῆς· τὸν δὲ ἀποφῆναςθαι μηδένα καθαρὸν εἶναι τῶν τοιούτων ἀμαρτημάτων· ἀδημονοῦντα δὲ τὸν βασιλέα ἐπὶ τῇ ἀπαγορεύσει περιτυχεῖν ἐπισκόποις, οἱ μετανόια καὶ βαπτίσματι ὑπέσχοντο πάσης αὐτὸν ἀμαρτίας καθαιρεῖν, ἡσθῆναί τε τούτοις κατὰ σκοπὸν εἰρηκόσι καὶ θαυμάσαι τὸ δόγμα καὶ Χριστιανὸν γενέσθαι καὶ τοὺς ἀρχομένους ἐπὶ τοῦτο ἀγαγεῖν. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ταῦτα πεπλάσθαι τοῖς σπουδάζουσι τὴν Χριστιανῶν θρησκείαν κακηγορεῖν. Κρίσπος μὲν γάρ, δι' ὃν φασὶ Κωνσταντῖνον καθαρμοῦ δεηθῆναι, τῷ εἰκοστῷ ἔτει ἐτελεύτησε τῆς τοῦ πατρὸς ἡγεμονίας, ἔτι περιῶν πολλοὺς σὺν αὐτῷ θέμενος νόμους ὑπὲρ Χριστιανῶν, ἅτε δὴ κατὰ τὸ δεύτερον σχῆμα τῆς βασιλείας τετιμημένος καὶ Καίσαρ ὢν, ὡς εἰσέτι νῦν μαρτυροῦσιν οἱ τοῖς νόμοις ὑποτεταγμένοι χρόνοι καὶ τῶν νομοθετῶν αἱ προσηγορίαι. Σώπατρον δὲ πρῶτον μὲν οὐκ εἰκὸς ἦν εἰς ὀμιλίαν ἔλθειν Κωνσταντῖνῳ μόνης τῆς πρὸς τῷ ὠκεανῷ καὶ τῷ Ῥήνῳ μοίρας ἡγουμένῳ. διὰ γὰρ τὴν πρὸς Μαξέντιον διαφορὰν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας διάγοντα ἐστασίαζε τὰ Ῥωμαίων· καὶ οὐκ εὐπετέες ἦν τότε ἐπιδημεῖν Γαλάταις καὶ Βρεττανοῖς καὶ τοῖς τῆδε κατοικοῦσι, παρ' οἷς συνωμολόγηται τῆς τῶν Χριστιανῶν θρησκείας μετασχεῖν Κωνσταντῖνον, πρὶν ἐπὶ Μαξέντιον στρατεῦσαι καὶ παρελθεῖν ἐπὶ Ῥώμην καὶ Ἰταλοὺς. καὶ μάρτυρες τούτου πάλιν οἱ χρόνοι καὶ οἱ νόμοι οὓς ὑπὲρ τῆς θρησκείας ἔθετο. εἰ δὲ καὶ ῥαδίως ὠδίπως συγχωρήσομεν ἐντυχεῖν Σωπάτρῳ τὸν βασιλέα ἢ δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ πυθέσθαι περὶ ὧν ἠβούλετο, οὐ δήπου πιθανὸν ἦν τὸν φιλόσοφον ἀγνοεῖν, ὡς Ἡρακλῆς ὁ Ἀλκμήνης Ἀθήνησιν ἐκαθάρθη μετὰ τὴν τεκνοκτονίαν τοῖς Δήμητρος μυστηρίοις καὶ μετὰ τὸν Ἰφίτου φόνον, ὃν ξένον τε ὄντα καὶ φίλον ἀδίκως ἀνείλεν. ὡς μὲν οὖν οἱ Ἕλληνας τῶν τοιούτων πλημμελημάτων καθαρμούς ἐπηγγέλλοντο, ἀπόχρη τὰ εἰρημμένα καὶ ψεῦδος κατηγορεῖ τῶν ἐναντία ἀποφῆναςθαι Σώπατρον πλασαμένων. οὐ γὰρ ἂν εἴποιμι ταῦτα ἡγνοηκέναι τὸν ἐπισημότατον τότε παρ' Ἑλλησιν ἐπὶ παιδεύσει γεγενημένον.

Fonte 10:°Sud. π 1811

Fonte - Autore:

Fonte - Titolo: Sud.

Fonte - Locus: π 1811

Edizione: Ada Adler, *Suidae Lexicon*, vols. I-V (Leipzig, 1928-38; [Suda On Line](#))

Edizione alternative:

Data della fonte: 10th c. CE

Argomento: biographical source

Opera del grammatico - Titolo:

Opera del grammatico - Locus:

Lingua: Greek

Πλωτίνος, Λυκοπολίτης, ἀπὸ φιλοσόφων, μαθητῆς μὲν Ἀμμωνίου τοῦ πρώην γενομένου σακκοφόρου,

διδάσκαλος δὲ Ἀμελίου· οὗ Πορφύριος διήκουσε, τοῦ δὲ Ἰάμβλιχος, τοῦ δὲ Σώπατρος. ἐπὶ δὲ Γαλλιανοῦ γηραιὸς ὢν διέμεινεν (διέτεινεν Adler, coll. v. ε 2424 cett.) ἄχρι ... (Κλάυδιου τοῦ δευτέρου suppl. Adler, coll. V. δ 237 et Porphy. vita c. 2) καὶ συνέταξε βιβλία νδ', ἅτινα κατὰ ἐννέα βίβλους διήρηται καὶ λέγονται Ἐννεάδες ἕξ. γέγονε δὲ καὶ τὸ σῶμα ἀσθενῆς ὑπὸ τῆς ἱεράς νόσου. ἔγραψε καὶ ἄλλα.

Fonte 11:°Sud. σ 845

Fonte - Autore:

Fonte - Titolo: *Sud.*

Fonte - Locus: σ 845

Edizione: Ada Adler, *Suidae Lexicon*, vols. I-V (Leipzig, 1928-38; [Suda On Line](#))

Edizione alternative:

Data della fonte: 10th c. CE

Argomento: biographical source

Opera del grammatico - Titolo:

Opera del grammatico - Locus:

Lingua: Greek

Σώπατρος, Ἀπαμεύς, σοφιστὴς καὶ φιλόσοφος, μαθητὴς Ἰαμβλίχου· ὃν ὁ Καίσαρ Κωνσταντῖνος ἀνεῖλεν εἰς πίστιν τοῦ μὴ ἐλληνίζειν ἔτι τὰ κατὰ θρησκείαν· ἦν γὰρ αὐτῷ συνήθης πρότερον. ἔγραψε Περὶ προνοίας καὶ τῶν παρὰ τὴν ἀξίαν εὐπραγούντων ἢ δυσπραγούντων. ὅτι τὸν Σώπατρον Κωνσταντῖνος ἀνεῖλεν, οὐ καλῶς ποιῶν· ὁ γὰρ Χριστιανὸς ἐξ ἀγάπης, οὐκ ἐκ ἀνάγκης.

Fonte 12:°Zos. 2, 40, 3

Fonte - Autore: Zos.

Fonte - Titolo:

Fonte - Locus: 2, 40, 3

Edizione:

Edizione alternative:

Data della fonte:

Argomento: biographical source

Opera del grammatico - Titolo:

Opera del grammatico - Locus:

Lingua: Greek

ἀνηρέθη δὲ τότε Ἀβλάβιος ὁ τῆς αὐλῆς ὑπαρχος, τῆς Δίκης ἀξίαν αὐτῷ ποινὴν ἐπιθείσης ἀνθ' ὧν ἐπεβούλευσε θάνατον Σωπάτρῳ τῷ φιλοσόφῳ φθόνῳ τῆς Κωνσταντίνου (Κωνσταντίνου Steph., edd.: Κωνσταντι VΣ) πρὸς αὐτὸν οἰκειότητος.

Versione della scheda:

Autore Prenome: Carla

Autore Cognome: Castelli

Istituzione: Università degli Studi di Milano

Data:

17/07/2018

Indices: